

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## «Теорія етногенезу»



Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Соціальна антропологія
Кількість кредитів ЄКТС	5
Тривалість викладання	6 семестр (11, 12 чверті)
Заняття:	
Лекції	2 години на тиждень
Практичні заняття	2/1 годин на тиждень
Мова викладання	Українська
Кафедра, що викладає	Історії та політичної теорії

Сторінка курсу на ДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5155>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти  
Онлайн-консультації: електронна пошта

	<b>Голубчик Ганна Данилівна</b> <b>Посада:</b> доцент кафедри історії та політичної теорії <b>Вчений ступінь:</b> кандидат історичних наук <b>Вчене звання:</b> доцент
	<b>Персональна сторінка:</b> <a href="https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/golubchik.php">https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/golubchik.php</a>
	<b>E-mail:</b> <a href="mailto:Golubchik.H.D@nmu.one">Golubchik.H.D@nmu.one</a> <b>Кабінет:</b> 1/63

### 1. Анотація курсу

Курс орієнтований на ознайомлення студентів освітньої програми «Соціальна антропологія» з основними положеннями теорії етногенезу.

**Мета навчальної дисципліни** – формування у здобувачів вищої освіти системного знання про сукупність соціально-історичних, духовно-культурних процесів та природних чинників, що зумовлюють формування і буття етносів.

#### Завдання курсу:

- розкрити історичні види людських спільнот, у тому числі – етнічних, специфіку їх формування;
- з'ясувати базові засади етнічної національного менталітету, етнопсихології, етнолінгвістики та етнічної культури;
- визначити причини сучасних етнополітичних процесів в Україні і світі;

– показати походження і розвиток українського етносу серед інших європейських етносів та специфіку становлення української політичної нації.

### **3. Результати навчання**

– розуміти і виявляти відмінності у поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах;

– мати навички ідентифікації та інтерпретації культурних елементів, як визначальних складових соціальних процесів;

– вміти виявляти особливості полікультурних, поліетнічних суспільств та враховувати їх у професійній діяльності;

– вміти планувати та практично реалізовувати соціально-антропологічні дослідження.

–

### **4. Структура курсу**

<b>Види та тематика навчальних занять</b>
<b>ЛЕКЦІЇ</b>
1. Вступ до курсу
2. Розвиток теорії етногенезу
3. Основні види людських спільнот
4. Класифікація етнічних спільнот
5. Етнічна культура
6. Етнічна психологія
7. Національна самосвідомість
8. Етнос і середовище
9. Етнос і мова
10. Етнополітичні процеси в сучасному світі
11. Походження слов'янських етносів
12. Етногенез української нації
<b>ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ</b>
1. Теоретико-методологічні засади етногенетичних студій
2. Огляд теорій етногенезу, вироблених в науці (XVIII – XXI ст.)
3. Теоретичне та практичне значення теорії етногенезу
4. Шлюбний чинник в історичному етногенезі: ендогамія та її вплив на етногенез
5. Етнічні процеси людства: етноеволюційні, етнотрансформаційні, соціально-економічні, етнокультурні тощо
6. Етносоціальна структура людства
7. Основні напрями досліджень з етногенезу в українській історичній науці
8. Презентація індивідуальних робіт

### **5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення**

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на office 365, активований акаунт в Microsoft Teams.

### **6. Система оцінювання та вимоги**

**6.1.** Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу

оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

**6.2.** Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів за теоретичною та практичною частиною складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за практичну частину (оцінюється максимально у 60 балів) та за теоретичну частину (оцінюється максимально у 40 балів). Практична частина включає оцінювання відповідей на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань. Теоретична частина включає оцінювання підсумкової контрольної роботи. Загалом за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

**6.3.** Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Іспит відбувається у формі письмової роботи за програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів за іспит: 100.

**6.4.** Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю:

100% (від максимальної кількості балів за даний вид роботи) – відповідь правильна, обґрунтована, осмислена, засвідчує вільне володіння матеріалом;

80% (від максимальної кількості балів за даний вид роботи) – відповідь правильна, проте містить окремі несуттєві неточності;

60% (від максимальної кількості балів за даний вид роботи) – відповідь містить суттєві неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена;

40% (від максимальної кількості балів за даний вид роботи) – відповідь неповна, містить грубі помилки;

20% (від максимальної кількості балів за даний вид роботи) – відповідь фрагментарна, містить окремі правильні елементи;

0% (від максимальної кількості балів за даний вид роботи) – відповідь відсутня.

## **7. Політика курсу**

### **7.1. Політика щодо академічної доброчесності**

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням

"Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <https://inlnk.ru/xvgyx>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

## **7.2. Комунікаційна політика**

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту і бути зареєстровані на дистанційний курс «Теорія етногенезу» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5155>)

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Теорія етногенезу» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5155>).

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або на форум дистанційного курсу.

## **7.3. Політика щодо перескладання**

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

## **7.4. Відвідування занять**

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрадження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

## **7.5. Політика щодо оскарження оцінювання**

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

## **7.6. Участь в анкетуванні**

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Теорія етногенезу»

## **8. Рекомендовані джерела інформації**

### **8.1. Література:**

1. Абдулаєва Г. Кримські татари. Від етногенезу до державності. – К. : Зелений пес, 2021. – 406 с.
2. Балушок В. Українська етнічна спільнота : етногенез, історія, етнімія. – Біла Церква : Видавець О. В. Пшонківський, 2008. – 304 с.
3. Гамаль Л. В., Калита Н. І. Етнологія світу: Навч.-метод. посіб. – Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2006. – 185 с.
4. Євтушенко О. Н. Етнологія регіону: Навч. посіб.. – Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 176 с.
5. Залізник Л. Стародавня історія України. – К. : Темпора, 2012. – 541 с
6. Івангородський К. В. Етнічна історія східних слов'ян у сучасній історіографії (український, білоруський і російський дискурси). – Черкаси, 2018. – 422 с.
7. Кафарський В. І., Савчук Б. П. Етнологія. – К. : ЦНЛ, 2006. – 432 с.
8. Нельга О. В..Українська етносоціологія: навч. посіб. – К. : Персонал, 2015. – 540 с.
9. Павленко В. М. Етнопсихологія : підручник / В. М. Павленко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 448 с.
10. Петров В. Походження українського народу. – К. : Центр навчальної літератури, 2020. – 100 с.
11. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. – К. : Критика, 2017. – 456 с.
12. Семенів Н. М. Українська етнопсихологія: історія, розвиток, персоналії: монографія. – Львів : Ліга-Прес, 2013. – 199 с.
13. Серета В. В. Етносоціологія: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 160 с.
14. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. – К. : Дух і літера, 2012
15. Терлецький Л. Етногенез українського народу. – Л. : Інтелект-Бізнес, 2007. – 631 с.
16. Толочко О. Нариси початкової Русі. – Київ-СПб. : Laurus, 2015. – 336 с.

17. Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / за ред. М. М. Розумного (заг. ред.), М. Т. Степика, В. М. Яблонського. – К. : НІСД, 2012. – 384 с.
18. Утвенко В. В. Етнологія: навч. посіб. – К. : Персонал, 2017. – 244 с.
19. Хоптяр Ю. А. Етнологія: Навч. посіб. – Кам'янець-Подільський : Медобори. – 2008. – 160 с.
20. Чепа М.-Л. А. Етнопсихологічний дискурс глобалізації. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 104 с.
21. Юрій М. Ф. Етногенез українського народу [Текст] : навч. посібник. – К. : Кондор, 2008. – 262 с.
22. Tiesler N. C. The Conceptual History of Ethnogenesis: A Brief Overview. – Access deny : [https://newdiversities.mmg.mpg.de/wp-content/uploads/2021/06/2021\\_23-01\\_06\\_Tiesler.pdf](https://newdiversities.mmg.mpg.de/wp-content/uploads/2021/06/2021_23-01_06_Tiesler.pdf)

## **8.2. Ресурси Internet**

1. Енциклопедія історії України: [resource.history.org.ua/project/0000029](http://resource.history.org.ua/project/0000029)
2. Локальна Історія – мультимедійна онлайн-платформа про минуле та сучасне України: [www.youtube.com/watch?v=RrszQvBaUuo](http://www.youtube.com/watch?v=RrszQvBaUuo)